

Område: Det sociale område
Afdeling: Konsulent og rådgivning
Journal nr.:
Dato: 6. oktober 2011
Udarbejdet af: Martin Rasmussen
E-mail: Martin.Rasmussen@regionsyddanmark.dk
Telefon: 76631282

Rapport om studiebesøg i Stockholm fra den 5. september - 8. september 2011

Deltagere:

Regionsrådsmedlem Bente Gertz
Regionsrådsmedlem Susanne Linnet
Regionsrådsmedlem Mette Valentin
Regionsrådsmedlem Jette Jensen
Regionsrådsmedlem Ole Finnerup Larsen
Psykiatri- og Socialdirektør Agnete Philipsen
Forstander Flemming Pommer
Afdelingschef Torben Steen Nielsen
Faglig konsulent Martin Rasmussen

Fra d. 5. til d. 8. september deltog en gruppe regionsrådsmedlemmer sammen med administrative og faglige deltagere i en studietur til Stockholm. Studieturens fokus var unge udsatte/kriminelle, herunder at indhente erfaringer med forebyggelse, indsatser, opgavefordeling samt forskning vedrørende målgruppen. Dette skal give inspiration til Region Syddanmarks indsats overfor særligt udsatte børn og unge, herunder på den sikrede institution Egely.

Følgende temaer indgik i studiebesøget:

- x Opgavefordelingen mellem Kommuner og Landsting i forhold til udsatte unge.
- x National strategi i forhold til kriminelle unge – forebyggelse og samarbejde med Kriminalforsorgen.
- x Orientering om arbejde med metodeudvikling, forskning, evaluering af indsatser samt udviklingsarbejde, særligt i forhold til målgruppen unge kriminelle.
- x Orientering om de svensk/norske erfaring med metoden MultifunC - modellen på de sikrede institutioner.
- x Institutionsbesøg.

Kort oversigt over programmet for studiebesøget

Mandag d. 5. september

Afrejse fra Billund og ankomst til Arlanda i Stockholm.

Besøg i Statens Institutionsstyrelse og herefter besøg på Danmarks Ambassade i Stockholm.

Tirsdag d. 6. september

Besøg i Statens Institutionsstyrelse samt besøg på Rebecka Ungdomshem på Färingsö.

Onsdag den 7. september

Besøg på Bärby ungdomshem, ca. 100 km. nord for Stockholm.

Torsdag den 8. september

Hjemrejse fra Arlanda i Stockholm til Billund.

Uddybende om indhold i turen

Mandag d. 5. september

Omvärldsanalytiker Ola Karlsson Rühmkorff orienterede om opbygningen af Statens Institutions Styrelse. SiS er en statslig myndighed, oprettet i 1993, der beskæftiger sig med behandling, udvikling og forskning på dét specialiserede

sociale område, der drejer sig om unge med alvorlige psykosociale problemer samt voksne med misbrugsproblemer.

SiS er inddelt i fire regioner med hver sit regionskontor. Hovedkontoret er beliggende i Stockholm. SiS driver ca. 25 institutioner/ungdomshjem fordelt i hele Sverige, og der er på disse institutioner ca. 600 pladser, hvoraf de fleste er aflåste.

I modsætning til i Danmark er de fleste institutioner eller afdelinger under SiS kønsopdelt.

Derudover driver SiS ca. 300 pladser for voksne misbrugere fordelt på 11 institutioner rundt om i Sverige.

SiS´ s opgave er, i samarbejde med kommunernes socialforvaltninger, at skabe bedre forudsætninger for et liv uden misbrug og kriminalitet. SiS har et budget på ca. 2,2 milliarder svenske kroner og beskæftiger ca. 3.000 årsværk i hele organisationen. Udgifterne til ophold på én af SiS` s institutioner betales med 1/3 af staten, altså SiS, og 2/3 af de anbringende kommuner. Der føres 1 anmeldt og 1 uanmeldt tilsyn årligt på de enkelte tilbud.

Efter besøget hos SiS besøgte delegationen Danmarks Ambassade i Stockholm. Efter et længere tjek blev vi sikkerhedsgodkendt, og fik herefter lov at komme ind på ambassaden. Her informerede Ministerråd Bent Graff om Sveriges øjeblikkelige politiske situation, samt om den politiske opbygning i Sverige.

Opbygningen af det politiske system har været uændret gennem mange år, og Sverige har således ikke, som Danmark, oplevet nedlæggelser af kommuner og regioner eller andre reformer.

Lenene, som er det der organisatorisk minder mest om de danske regioner, har til opgave at drive sundhedsområdet, hvorunder også hører psykiatri og ambulancetjeneste. Miljøopgaver hører også til under lenene. Ansvar for opgaverne på det sociale område ligger dels hos kommunerne dels hos staten.

Tirsdag d. 6. september

Tirsdag formiddag besøgte vi igen Statens Institutions Styrelse.

Vi fik en introduktion til organisationens arbejde, herunder drift af de sikrede institutioner, faglige metoder og forskning. Psykolog og projektleder Marie Frendin orienterede og gennemgik de svenske erfaringer med MultifunCmodellen på de sikrede institutioner.

MultifunC er en forskningsbaseret faglig metode som Egely gerne vil undersøge nærmere, med henblik på eventuelt at indføre delvist. Multifunc er et behandlingsprogram for børn og unge, der f.eks. begår kriminalitet og viser anden

problematisk udadreagerende adfærd.

Programmet forløber over to perioder, hvor den unge først placeres på en døgninstitution i 6-9 måneder. Herefter fortsætter behandlingen i yderligere 6-9 måneder i den unges eget nærmiljø, hvor der ydes en intensiv opfølgende behandling, blandt andet med inddragelse af den unges familie.

Man er både i Sverige og Norge i gang med at evaluere effekten af MultifunC. Dette gøres ved at sammenligne behandlingsresultater for unge, der har været behandlet under MultifunCmodellen med unge, der har gennemgået "normal" institutionsbehandling. Der foreligger endnu ikke noget resultat af denne undersøgelse.

Herefter gennemgik psykolog og psykoterapeut Lotte Højmann det evidensbaserede behandlingsprogram MTFC, Multidimensional Treatment Foster Care. MTFC er målrettet børn og unge med svære adfærds-mæssige problemer, og er en helhedsorienteret behandling der omfatter både barnet/den unge og familien.

Indtil videre har 100 unge gennemgået behandling med MTFC og der har været en sammenbrudsprocent på ca. 15%.

Herudover gennemgik Erna Gudmundsdottir misbrugsbehandlingsprogrammet ADAD.

Om eftermiddagen besøgte delegationen Rebecka Ungdomshem, hvor institutionschef Thomas Fahlquist gav en orientering.

Rebecka Ungdomshem har 26 pladser fordelt på 4 afdelinger. Målgruppen er unge piger fra 12-20 år med relationsforstyrrelser, misbrug, skoleproblemer og mild grad af mental retardering. Der er en lille overrepræsentation af piger med anden etnisk baggrund. Man har valgt udelukkende at have behandling af piger, da dette bevirker, at pigerne ikke skal bruge energi på at udfordre drengene, men kan blive i deres pigeroller. Beskyttelse af pigerne i forhold til risiko for udnyttelse fra drengenes side, er en anden væsentlig begrundelse for kønsopdelingen.

Rebecka Ungdomshem koncentrerer sig blandt andet om at udvikle specielle behandlingsmetoder målrettet problematikker, der gør sig særligt gældende for piger. Alle piger der bliver visiteret til Rebecka Ungdomshem, er først til udredning på sygehuset i forhold til stoffer, selvmordstanker, somatiske lidelser osv.

Rebecka Ungdomshem praktiserer et pointsystem, hvor pigerne får point for bl.a. at deltage i madlavning og rengøring. Disse opsparede points kan så benyttes til at få privilegier, f.eks. i form af en indkøbstur med kontaktpædagogen, en biograftur, et ekstra besøg hos familien osv. Thomas Fahlquist fortæller, at de

har stor succes med dette system, der blandt andet bygger på det evidensbaserede behandlingsprogram MTFC.

Rebecka Ungdomshem er meget opmærksomme på rekruttering af personale, og som følge af, at institutionen udelukkende har piger boende, er ca. 70 % af de ansatte kvinder. Der er ikke noget problem med rekruttering af medarbejdere, på trods af en afsides beliggenhed, idet der findes relevante uddannelsesinstitutioner i Uppsala, der ligger ret tæt på. Der er en sygefraværsprocent på 7 %.

Onsdag d. 7.september

Onsdag besøgte vi Bärby Ungdomshem hvor institutionschef Per Blomkvist og souschef Peter Helenius gav orientering og rundvisning på institutionen.

Bärby Ungdomshem har 47 pladser, hvoraf de 15 pladser er til unge med dom. Pladserne er fordelt på 6 afdelinger, hvoraf denne ene afdeling ligger i Uppsala.

Målgruppen er drenge mellem 15 og 20 år med svære psykosociale problemer, misbrug, kriminalitet samt unge der har begået seksualforbrydelser. De unge kommer fra hele Sverige. Bärby er den eneste institution i Sverige, der modtager unge dømte seksualkrænkere.

Bärby har ca. 140 ansatte og af disse er ca. 30 % med anden etnisk baggrund, da også en stor del af de anbragte unge har anden etnisk baggrund. Kønsfordelingen blandt medarbejderne er ca. 50%-50 %, og der er stor opmærksomhed på at bibeholde dette.

Bärby har tidligere været en institution for både piger og drenge, men der var altid få piger, hvilket betød, at pædagogikken havde udgangspunkt i drenge. Derfor valgte man for ca. 15 år siden, at Bärby udelukkende skulle være en institution for drenge.

Udover at lave behandling for ovennævnte målgruppe, gennemfører Bärby Ungdomshem også pædagogisk observation for kommunerne. Disse observationer er delt op i en psykologisk udredning og en egentlig pædagogisk observation, og hele forløbet varer 8 uger.

I forbindelse med behandlingen af de unge på Bärby Ungdomshem er de unge inddraget i egen behandling i videst muligt omfang, og der foregår et stort motivationsarbejde, for at få de unge til at deltage aktivt i egen behandling. Der gøres også meget ud af at skabe et godt og konstruktivt samarbejde med den unges familie og netværk. Bärby Ungdomshem benytter sig af flere forskellige behandlingsmetoder. Disse er meget individuelt funderet og tager udgangspunkt i hver enkelt ung og dennes problematikker.

Der er en stor grad af tværfaglighed på Bärby Ungdomshem. Hver dag bliver der afholdt morgenmøde med gennemgang af, hvad der skal arbejdes med i løbet af dagen. Derudover er der TARC samarbejde, der er et teamsamarbejde med deltagelse af lærere, pædagoger, psykologer, osv. På disse møder gennemgås de unges behandlingsplaner, ligesom det er på disse møder mål og delmål bliver besluttet.

Som i Danmark arbejdes der også i Sverige meget efter nærhedsprincippet i forbindelse med anbringelse af børn og unge, men der kan være gode grunde til at behandlingen ikke sker i nærområdet, bl.a. for de unge seksualkrænkere, der ofte vil have svært ved at være i nærområdet.

I dialogen med institutionsleder og souschef drøftede vi to af de store forskelle, der er på Sverige og Danmark i forhold til anbringelse af børn og unge. Den ene er den kønsopdeling, der er i Sverige, og som lederne fortæller, at de unge har stor gavn af på det behandlingsmæssige plan.

Den anden markante forskel er i forhold til magtanvendelse. I Sverige foregår der kun indberetning af magtanvendelse til SiS, når der har været tale om isolation og denne isolation må vare 24 timer. I Danmark skal al magtanvendelse

indberettes og isolation kan maksimalt udstrækkes over 4 timer, hvis der er tale om isolation på særlig sikret afdeling.

Torsdag d. 8. september

Udbyttet af studieturen

Torsdag formiddag havde vi evaluering og drøftelse af vore møder og besøg. Følgende emner og problemstillinger blev drøftet og vurderet relevante at tage op efterfølgende:

- x **Afsoning af dom på sikrede institutioner.**
Der er ikke tradition for at unge lovovertrædere afsoner dom på de sikrede institutioner i Danmark, men vil afsoning på sikret institution ikke være en mere adækvat behandling frem for afsoning i fængslernes ungdomsafsnit?
- x **Kønsopdelte institutioner eller afdelinger.**
Der findes meget få kønsopdelte institutioner i Danmark og der er ingen kønsopdeling på de sikrede institutioner. Hvis vi skulle drage lære af de svenske erfaringer, burde vi så ikke oprette særlige pigeafdelinger på vore sikrede institutioner?
- x **Øget forskning og brug af evidensbaserede programmer.**
Servicestyrelsen har gennem nogle år forsøgt at udbrede kendskabet til de evidensbaserede behandlingsprogrammer, ligesom der har været afsat midler på Finansloven til etablering og afprøvning af disse programmer. Hvad er årsagen til, at disse programmer ikke har vundet større indpas i Danmark end de har, og er det programmer børne- og ungetilbuddene under Region Syddanmark kan have gavn af?
- x **Længerevarende behandling på sikret institution.**
Hvordan får vi gjort kommunerne opmærksom på muligheden for længerevarende behandling på sikret institution, og hvilke fordele og ulemper vil der være for den unge ved en sådan længerevarende behandling i sikret regi?
- x **Mulighed for udgang i forbindelse med anbringelse på sikret institution.**
I Sverige er der mulighed for udgang, når unge er anbragt på sikret institution. Er dette noget der også burde være muligt i Danmark?
- x **Central visitation.**
Bør der ske en mere central visitation af unge, når vi taler om meget specialiserede og komplicerede sager.
- x **Større specialisering i forhold til unges problemområder.**
Med baggrund i de svenske erfaringer med opdeling af de unge, bør vi så have endnu mere specialiserede institutioner/afdelinger i Danmark, end det er tilfældet i dag?

Herefter hjemrejse efter en fagligt inspirerende og indholdsrig studietur med ankomst til Billund kl. 16.55.

Nærmere beskrivelse af Statens Informationsstyrelse, Bärby Ungdomshem, Rebecka Ungdomshem samt af metoden MultifunC indgik i det baggrundsmateriale, deltagerne fik forud for studieturen. Materialet kan ses på [www.....](#) (link til socialområdets hjemmeside)